

เกร็ดความรู้เรื่อง REACH

ระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรป

เรียบเรียงโดย... วนิดา ชูลิกาวิทย์

ทุกท่านที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสารเคมีคงเคยได้ยินคำว่า REACH ระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรปมาบ้างแล้ว เพราะคำนี้ไม่ใช่คำใหม่ แม้ว่าจะมีผลบังคับใช้เฉพาะประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปเท่านั้น แต่ผู้ประกอบการนอกกลุ่มสหภาพยุโรปรวมทั้งประเทศไทยก็อยู่ในข่ายที่ต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องระเบียบ REACH จึงจำเป็นสำหรับภาครัฐและเอกชนที่จะต้องเตรียมตัวรับมือผลกระทบของการประกาศใช้เป็นกฎหมาย ดังนั้น **บร.สาร** ฉบับนี้ขอนำเสนอบทความเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน เรื่อง REACH ที่ได้เรียบเรียงจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับนโยบายสารเคมีของสหภาพยุโรป และผลกระทบอันเกิดจากการประกาศใช้เป็นกฎหมายเพื่อกระตุ้นเตือนท่านสมาชิกซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับสารเคมีให้รับทราบและเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับมาตรการดังกล่าว

จากผลการพิจารณาร่างระเบียบควบคุมเคมีภัณฑ์ (REACH) ล่าสุด ซึ่งสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศฯ ณ กรุงบรัสเซลส์ ได้รายงานว่า สหภาพยุโรปได้ลงมติเห็นชอบร่างระเบียบควบคุมเคมีภัณฑ์ (REACH) ตามขั้นตอน second reading แล้ว โดยระเบียบดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2550 เป็นต้นไป การดำเนินการขั้นแรกของสหภาพยุโรป คือการจัดตั้งหน่วยงาน European Chemical Agency (ECHA) ขึ้น ภายในวันที่ 1 มิถุนายน 2551 เพื่อดูแลขั้นตอนการลงทะเบียนล่วงหน้า หรือ pre-registration ของสารเคมีที่วางจำหน่ายหรือผลิตอยู่แล้ว ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2551 ถึง 30 พฤศจิกายน 2551 และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามร่างระเบียบดังกล่าว คณะกรรมาธิการยุโรปได้ออกประกาศ 2 ฉบับ ซึ่งตีพิมพ์ใน Official Journal เล่มที่ L396 volume 49 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2549 ฉบับแรกเป็นข้อบังคับสหภาพยุโรปและคณะมนตรียุโรปว่าด้วยการจดทะเบียน การประเมินอนุญาตและการจำกัดการใช้เคมีภัณฑ์ (REACH) และการจัดตั้งหน่วยงาน European Chemical Agency ส่วนฉบับที่ 2 เป็นคำสั่งของสหภาพยุโรปและคณะมนตรียุโรปว่าด้วยการปรับปรุงระบบการจัดจำแนก การบรรจุหีบห่อ และการติดฉลากสินค้าสารเคมีอันตรายให้สอดคล้องกับข้อบังคับฯ ที่ 1907/2006 ส่วนรายละเอียดสามารถหาได้จากเว็บ <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:L:2006:396:SOM:EN:HTML>

ประวัติความเป็นมาของกฎหมาย REACH

กฎหมาย REACH เกิดจากการที่สหภาพยุโรปได้จัดทำร่างระเบียบ ซึ่งได้ผ่านการทำประชาพิจารณ์ทางระบบอินเทอร์เน็ต สำหรับใช้ควบคุมเคมีภัณฑ์ใหม่แทนกฎระเบียบเดิม เนื่องจากปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ ไม่สามารถจัดการในเรื่องความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ และไม่สนใจให้เกิดการวิจัยและพัฒนาสารเคมี ซึ่งกฎหมายนี้จะเริ่มบังคับใช้เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2550 หลังจากผ่านกระบวนการพิจารณากลับกรองร่วมระหว่างคณะมนตรีและสภายุโรป (conciliation process) ของสหภาพยุโรป

ความหมายของกฎหมาย REACH

กฎหมาย REACH ใช้บังคับให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีของสหภาพยุโรปต้องจดทะเบียนสารเคมีซึ่งครอบคลุมทั้งสารเคมี (Substances) สารเคมีในผลิตภัณฑ์ (Substance in article) มีชื่อเต็มว่า Registration Evaluation and Authorization of Chemicals

- **Registration** คือ การจดทะเบียนสารเคมีโดยยื่นเสนอข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของสารเคมี ความเป็นอันตราย และพิษต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีนั้น เพื่อให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีข้อมูลทางเทคนิคที่เกี่ยวกับสารเคมีที่ตนผลิต หรือใช้ผลิตสินค้า และสามารถใช้อัดมูลนี้ในการจัดการสารเคมีเพื่อความปลอดภัย

- **Evaluation** คือ การตรวจสอบและประเมินรายงานซึ่งศึกษาถึงอันตรายและความเสี่ยงในการผลิตและใช้สารเคมีที่ผู้ยื่นจดทะเบียนเสนอ เพื่อให้แน่ใจได้ว่าผู้ประกอบการมีข้อมูลและใช้อัดมูลนั้นจัดการสารเคมีในกระบวนการผลิต หรือใช้ได้อย่างปลอดภัย

- **Authorization of Chemicals** คือ การขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายมาก (Very high concern) อย่างมีเงื่อนไข เพื่อลดความเสี่ยงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

- **Restriction** คือ การจำกัดการผลิตและการใช้หรือจำหน่ายสารที่เป็นอันตรายมาก เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้สารนั้นด้วยเหตุผลทางสังคมและเศรษฐกิจ และผู้ประกอบการไม่สามารถหาสารหรือใช้วิธีอื่นที่เหมาะสมมาทดแทนได้ ดังนั้นผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎหมาย REACH ที่สหภาพยุโรปกำลังพิจารณาประกาศใช้แทนกฎหมายควบคุมสารเคมีที่มีอยู่เดิมโดยปริยาย

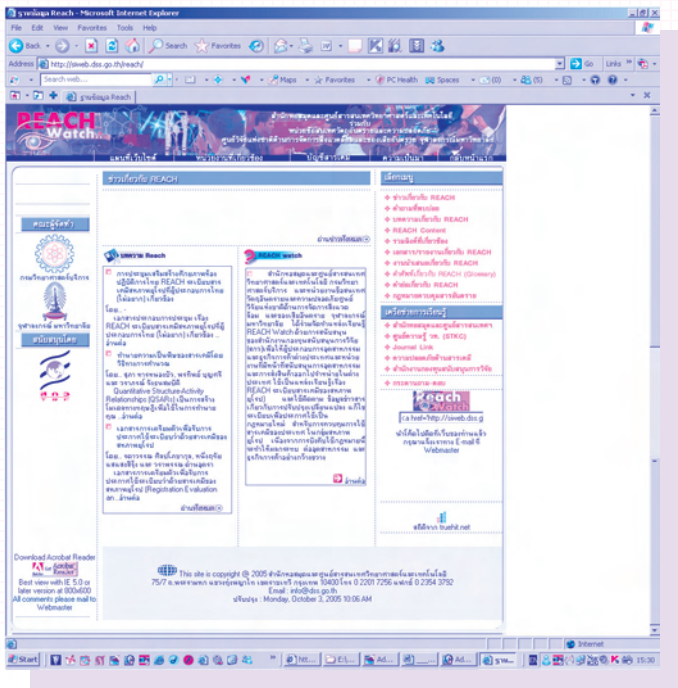
กฎหมาย REACH มีสาระสำคัญเชิงนโยบาย คือ ควบคุมสารเคมีทุกประเภทด้วยระบบเดียว และกำหนดให้มีการถ่ายทอดข้อมูลของสารเคมีและการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต้นน้ำและผู้ปลายทาง ในลูกโซ่กระบวนการ (Supply chain) โดยให้มีการถ่ายทอดข้อมูลของสารเคมีและการประเมินความเสี่ยงให้แก่กันด้วย Safety Data Sheet (SDS) ข้อมูลที่ใช้ในการจดทะเบียนและการขออนุญาตต้องเป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทดลองค้นคว้าโดยห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการจัดการ (Good Laboratory Practice) และใช้วิธีการทดสอบ (Test Method) ของ OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) ข้อมูลบางอย่างเกี่ยวกับสารเคมีที่มีอยู่แล้ว อาจจะใช้ไม่ได้ เพราะที่มาของข้อมูลไม่เป็นไปตามข้อกำหนด นอกจากนี้กฎหมาย REACH ยังห้ามผู้ทำการทดลองในสัตว์ทดลองซ้ำ แต่บังคับให้จ่ายเงินค่าสิทธิการใช้ข้อมูลให้กับผู้จดทะเบียนรายแรก เพราะเป็นเจ้าของข้อมูล และจำนวนเงินที่ต้องชำระให้เจ้าของข้อมูลเป็นไปตามสัดส่วนข้อมูลต้องใช้ในการจดทะเบียน การบังคับใช้กฎหมาย

REACH มีผลให้สารเคมีราคาแพงขึ้น สารเคมีบางรายการอาจหาซื้อไม่ได้ เพราะไม่มีผู้ผลิตเนื่องจากไม่คุ้มทุน และยังมี การผูกขาดการผลิตสารเคมี ทำให้ผู้ผลิตสินค้าที่ใช้สารเคมีดังกล่าวต้องเสียทั้งค่าใช้จ่ายและเวลาในการปรับสูตรผลิตภัณฑ์ หรืออาจต้องปรับปรุงคุณภาพสินค้าและพัฒนาการตลาดของตน

ปัจจุบันสินค้าแทบทุกชนิดมีสารเคมีเป็นองค์ประกอบ การผลิตและการใช้สารเคมีรวมทั้งขณะที่เกิดจากการบริโภค ล้วนเป็นช่องทางที่ทำให้สารเคมีแพร่กระจาย ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและมลภาวะของสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการกำหนด เงื่อนไขทางการค้าเพื่อป้องกันอันตรายจากสารเคมี จึงเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของระบบการค้าเสรี ทำให้ทั่วโลกมีการ ผลักดันให้ควบคุมการผลิตและใช้สารเคมีอย่างเข้มงวดมากขึ้นเรื่อยๆ ข้อมูลสารเคมีจึงเป็นที่ต้องการมากขึ้น ถ้าผู้ประกอบการของไทยต้องการแข่งขันในเวทีการค้าโลก ควรเริ่มใส่ใจค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีที่ใช้อยู่ มิฉะนั้นประเทศไทยคงจะสู้ ประเทศอื่นไม่ได้แน่นอน ดังนั้นการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยในการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบเกี่ยวกับสารเคมี จึงเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยผู้ประกอบการให้สามารถปรับแนวทางและวิธีการดำเนินกิจการของตนเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหา ได้ทันทั่วทั้งที่ ตลอดจนสามารถแสวงหาความร่วมมือภายในกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ เป็นการ เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับมือกับมาตรการดังกล่าวด้วย

ท่านที่สนใจสามารถศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย REACH ได้จากแหล่งเรียนรู้ *REACH WATCH* ที่สำนัก หอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กรมวิทยาศาสตร์บริการ ร่วมกับ หน่วยข้อเสนอเทคโนโลยีอันตรายและ ความปลอดภัย ศูนย์วิจัยแห่งชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำขึ้นเพื่อ การเตรียมความพร้อมเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ และใช้เป็นแหล่งติดตามข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับระเบียบสารเคมีของสหภาพยุโรปได้อย่างต่อเนื่องต่อไป และใช้เป็นแหล่งรวมข้อมูลความรู้ และเวทีแลกเปลี่ยนทัศนะ เรื่อง REACH ได้ที่ <http://siweb.dss.go.th/reach> หรือ <http://chemtrack.org/ReachWatch>

◀ ตัวอย่าง Homepage ของ Reach Watch

เอกสารอ้างอิง

Commission of the European Communities. Proposal concerning the registration, evaluation, authorization and restriction of chemicals (REACH), COM. (2003) 644 final .[Online]. [cited 10 December 2003]. Available from Internet: <http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2003/act0644en03/1.pdf>.

REACH WATCH แหล่งเรียนรู้เรื่อง REACH. [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 1 มีนาคม 2550]
เข้าถึงได้จากอินเทอร์เน็ต : http://siweb.dss.go.th/Reach/Web_Link/show_list_Link.asp Brussel.

ฐานความรู้เรื่องความปลอดภัยด้านสารเคมี. [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 1 มีนาคม 2550]
เข้าถึงได้จากอินเทอร์เน็ต : <http://www.chemtrack.org/News-Detail.asp?TID=3&ID=9-51k>.

ผลกระทบจากกฎระเบียบ REACH. [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 1 มีนาคม 2550]
เข้าถึงได้จากอินเทอร์เน็ต : <http://www.tisi.go.th/REACH/impact.html>.

รดาวรรณ ศิลปโภชากุล, หนึ่งฤทัย แสงแสงสีรุ้ง และวราพรรณ ต่ำนอุตรา. การเตรียมตัวเพื่อรับการประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรป. หน่วยข้อเสนอเทคโนโลยีอันตรายและ ความปลอดภัย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยแห่งชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

วรรณิ พฤตนิถาวร และธนพรรณ สุนทรระ, บรรณารักษ์. ขับเคลื่อนการจัดการสารเคมีไทยในกระแสโลก. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2546.

